

Gloywi Iaith

Blwyddyn 2 Darlith 7
Kara Lewis

Nod y ddarlith heddiw ...

◊ Trafod PORTREAD:

◊ Ansoddeiriau

- ◊ Cysefin
- ◊ Benywaidd a lluosog
- ◊ Cymharu ansoddeiriau
- ◊ Cyffelybiaethau
- ◊ 3ydd person
- ◊ Amrywio dechrau brawddegau

Blog?

◊ Unrhyw gwestiynau?!

Awdit

- Bydd yr ail Awdit yn digwydd yn ail hanner ein darlith olaf:
- 27/04/17
- Mae canlyniadau'r Awdit a'ch cynnydd yn rhan o'ch marc ar gyfer y cwrs.

Cysylltiadau FfLIRh

Llythrennedd a Rhifedd
Literacy and Numeracy

FfLIRh Blwyddyn 3 – Ysgrifennu

Elfennau	Agweddau	Cod	Mae dysgwyr yn gallu:	Datganiadau cyfeillgar i ddysgwyr:
Ysgrifennu'n gywir	Cystrawen Atalnodi Sillafu Llawysgrifen	3.YG1	cychwyn brawddegau mewn amrywiaeth o ffyrdd	Rwy'n gallu dechrau fy mrawddegau mewn sawl ffordd wahanol.
		3.YG1a	defnyddio ansoddeiriau ac adferfau i ehangu brawddegau ac ymadroddion syml	Rwy'n gallu defnyddio ansoddeiriau (gair sy'n disgrifio) ac adferfau (gair sy'n dweud mwy am y ferf) i ddweud rhagor yn fy mrawddegau.
		3.YG2	defnyddio amrywiaeth o gysyllteiriau sy'n cyfleu achos a chanlyniad, e.e. <i>oherwydd, ar ôl</i>	Rwy'n gallu defnyddio geiriau cysylltu i ddangos achos ac effaith, e.e. <i>oherwydd, ar ôl</i> .
		3.YG3	defnyddio atalnod llawn, gofynnod, ebychnod ac atalnod ar gyfer rhestri	Rwy'n gallu defnyddio'r atalnod llawn, gofynnod, ebychnod ac, ar gyfer rhestri, atalnod (coma).
		3.YG4b	sillafu ffurfiau lluosog yn gywir mewn cyd-destun, e.e. <i>-au, -ion</i> .	Rwy'n gallu sillafu geiriau lluosog, e.e. <i>pensiliau, ysgolion</i> .
		3.YG4a	defnyddio ffurfiau gorffennol y ferf yn gyson, e.e. <i>cytsain yn dyblu</i> (e.e. <i>gofyn/gofynnodd</i>)	Rwy'n gallu defnyddio amser gorffennol berfau bob tro, e.e. <i>gofyn/gofynnodd</i> .
		3.YG4	defnyddio strategaethau gan gynnwys gwybodaeth am deuluoedd geiriau, gwreiddiau, morffoleg a gwybodaeth graffig i sillafu geiriau, e.e. <i>y geiriau amsillafog mwyaf cyffredin</i>	Rwy'n gallu defnyddio strategaethau sillafu i sillafu geiriau. Rwy'n gallu defnyddio teuluoedd geiriau i sillafu geiriau. Rwy'n gallu defnyddio gwreiddiau geiriau. Rwy'n gallu defnyddio beth rwy'n ei wybod am batrymau sillafu mewn geiriau tebyg a ffurf geiriau, e.e. <i>y rhan fwyaf o eiriau cyffredin sydd â nifer o sillafau ynddyn nhw</i> .

Ansoddeiriau

- ◊ Ansoddeiriau cysefin
- ◊ Cymharu ansoddeiriau

Beth yw ansoddair?

Gair sy'n disgrifio enw.
Cofiwch y gall enw weithio fel ansoddair:
Yr iaith Gymraeg.

Enghreifftiau o ansoddeiriau yn eich gwaith?

Ansoddeiriau

- Fel arfer mae'r ansoddair yn dilyn yr enw:

Bachgen tal

- Mae rhai ansoddeiriau'n tueddu dod o flaen yr enw:

prif swyddog

cryn amser

hen esgus

holl hyfforddiant

gwir enw

unig hawl

Cofiwch!

Pan fo'r ansoddair yn rhagflaeni'r enw, y mae'r enw'n treiglo'n feddal:

Hen **f**enyw fach Cydweli
Prif **F**ynedfa
Unig **b**lentyn
Holl **d**deunyddiau

Ansoddeiriau Cysefin

- Beth ydy ansoddair cysefin?
- Mae **cysefin** yn golygu **gwreiddiol**

Enw benywaidd unigol + ansoddair

Ansoddeiriau

Enw gwrywaidd + ansoddair

Enw lluosog + ansoddair

Enw benywaidd unigol + ansoddair =

Ansoddair yn treiglo'n feddal

Merch **g**lyfar

menyw **d**al

gwrach **g**reulon

personoliaeth **d**awel

ffrog **g**och

esgid **w**ydr

gwera **d**refnus

nofel **d**diflas

gêm **r**wydd

Ansoddeiriau

Enw gwrywaidd + ansoddair =

DIM Treigladd

dyn **c**aredig

person **d**iflas

golwg **d**rygionus

wyneb **c**rwn

ymddygiad **c**as

pen **m**oel

Enw lluosog + ansoddair =

DIM treigladd

Llygaid **g**las

bochau **c**och

Merched **d**a

bechgyn **b**ach

Dannedd **g**wyn

dillad **d**rud

Ansoddeiriau benywaidd

- Defnyddir y ffurfiau benywaidd gydag enwau benywaidd.

CYFFREDINOL	BENYWAIDD	ENGHREIFFTIAU
byr	ber	merch fer
crwn	cron	y ford gron
cryf	cref	agwedd gref
dwfn	dofn	personoliaeth ddofn
gwyn	gwen	het wen
gwyRDD	gwerdd	sgarff werdd
melyn	melen	ffrog felen
tlws	tlos	merch dlos

Benywaidd

Dyma enghreifftiau cyffredin:

Gwyn / Gwen

Gafr wen (gwyn)

Y ford gron (crwn)

Y lili dlos (tlws)

Buwch goch gota (cwta)

Y Blaid Werdd (gwyrdd)

Lluosog

Ceir hefyd ansoddeiriau lluosog,
dyma enghreifftiau cyffredin:

Pobl eraill	(arall)
Mwyar duon	(du)
Y gleision	(glas)
Crysau cochion	(coch)
Lilis gwynion	(gwyn)

A stylized illustration of a bright yellow sun with a small blue circle in the center, partially obscured by blue and white clouds. The background is a solid blue color with a subtle pattern of lighter blue squares.

Cymharu Ansoddeiriau

Sut ydyn ni'n creu'r patrymau hyn yn y Gymraeg?

as tall as

mor dal â / cyn daled â

Y radd gyfartal

taller than

yn dal**ach** na

Y radd gymharol

the tallest

y tal**af** / y **d**al**af**

y radd eithaf

Y radd gyfartal

Gyda berfau rheoliaidd:

Mor..... a....

Mor ddu a bol buwch.

Mor dawel a'r bedd....

Ansoddeiriau mewn idiomau

Mor gyflym â mellten. (Cyn gynted â mellten)

Mor dew â mochyn.

Mor dawel â llygoden eglwys

Mor ddiniwed â'r oen.

Mor ddu â'r frân.

Mor llawen â'r gog.

Ansoddeiriau byr:

Ansoddair
Adjective

tal
oer
pert

Cymharol

talach na
oerach na
pertach na

Eithaf

talaf
oeraf
pertaaf

Ansoddeiriau hir (long adjectives):

Ansoddair

Cymharol

Eithaf

cyfoethog
diddorol
deallus

mwya cyfoethog na
mwya diddorol na
mwya deallus na

y **mwya** cyfoethog
y **mwya** diddorol
y **mwya** deallus

Beth am yr ansoddeiriau hyn?

poblogaidd

diddorol

gofalus

croesawgar

1. mor boblogaidd â
2. yn fwy poblogaidd na
yn llai poblogaidd na
3. y mwyaf poblogaidd
y lleiaf poblogaidd

Ansoddeiriau hir

○ Yn fwy _____ na

yn fwy poblogaidd na

yn fwy doniol na

○ Y mwyaf _____

y mwyaf golygus

y fwyaf llwyddiannus

○ Yn llai _____ na

yn llai poblogaidd na

yn llai doniol na

○ Y lleiaf _____

y lleiaf doniol

y lleiaf pwyllog

DIM treigladau ar ôl mwy / llai na mwyaf / lleiaf

Newidiadau Bach

-d, -g, -b > -t-, -c-, -p-

Ansoddair

rhad

teg

gwlyb

Cymharol

rhata**t**ach

te**c**ach

gwly**p**ach

eithaf

rhata**f**

te**c**af

gwly**p**af

w > y, n > nn,

Ansoddair

trwm

gwyn

byr

r > rr

Cymharol

try**m**ach

gwyn**n**ach

by**r**ach

try**m**af

gwyn**n**af

by**r**af

Sera a Jac

Cyfieithwch:

Sera is the tallest.
Jac is the shortest
Sera is the most funny
Jac is the most popular

Atebion

Sera ydy'r **d**alaf.
Jac ydy'r **b**yrraf.
Sera ydy'r **f**wyaf doniol.
Jac ydy'r **m**wyaf poblogaidd

Treigladd meddal os yw'r gwrthrych yn fenywaidd.

Mae'r ansoddair yn disgrifio rhywbeth / rhywun benywaidd.

Cymharu...

Pwy sy'n dalach na fi? *Dw i'n dalach na ti!*

Pwy sy'n fyrrach na fi? *Dw i ddim yn fyrrach na ti!*

Mae Lucy yn dalach na hi!

Pwy sy'n henach/ifancach na fi?

Pwy sy'n hapusach/fwyt trist?

Ansoddeiriau Afreolaidd

Ansoddair	Cyfartal	Cymharol	Eithaf
da	cystal â	gwell na	gorau
drwg, gwael	cynddrwg â	gwaeth na	gwaethaf
uchel	mor uchel â	uwch na	uchaf
isel	mor isel â	is na	isaf
hawdd	mor hawdd â	haws na	hawsaf
anodd	mor anodd â	anos na	anhawsaf
		mwy anodd na	mwyaf anodd
		anoddach na	anoddaf
hen	mor hen â	hŷn na	hynaf
		henach na	henaf
ifanc, ieuanc	mor ifanc â	iau na	ieuaf
		ifancach na	ifancaf
mawr	cymaint â	mwy na	mwyaf
bach	cynlleied â	llai na	lleiaf

○ â + Treigladd Ilaes (t,c,p > th,ph,ch)

○ na + Treigladd Ilaes

○ Mor ffyrnig â **theigr**.

○ Yn fyrrach na **chorrach**.

○ Mor felys **ag** afal.

○ Yn dalach na **g** eliffant.

3ydd Person y ferf - Presennol

Mae e'n gweld

Gwêl ef

Mae hi'n dangos

Dengys

Mae Twm yn dod

Daw Twm

3ydd Person y ferf – Amherffraith

Roedd e'n gweld

Gwelai ef

Roedd hi'n dweud

Dywedai hi / Meddai hi

Roedd Twm yn dod

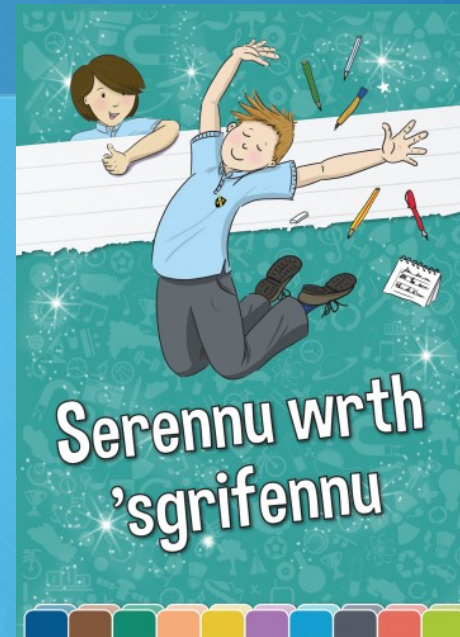
Deuai Twm

Roedd Bethan yn gwenu

Gwenai Bethan yn...

Tasg

- Creu portread o arwr / dihiryn
- Trin a thrafod beth sy'n gwneud rhywun yn ddihiryn
- Tynnu llun a labeli arwr / dihiryn

Adfyfyrrio

- Canfod eich cryfderau a'r meysydd sydd angen eu gwella.

Mae Jac ydy'r fwyaf doniol

Y tro nesaf

○ 9/2/17

○ TL10

○ **Dysgu Cyfeiriol: Adolygu Cymharu Ansoddeiriau**